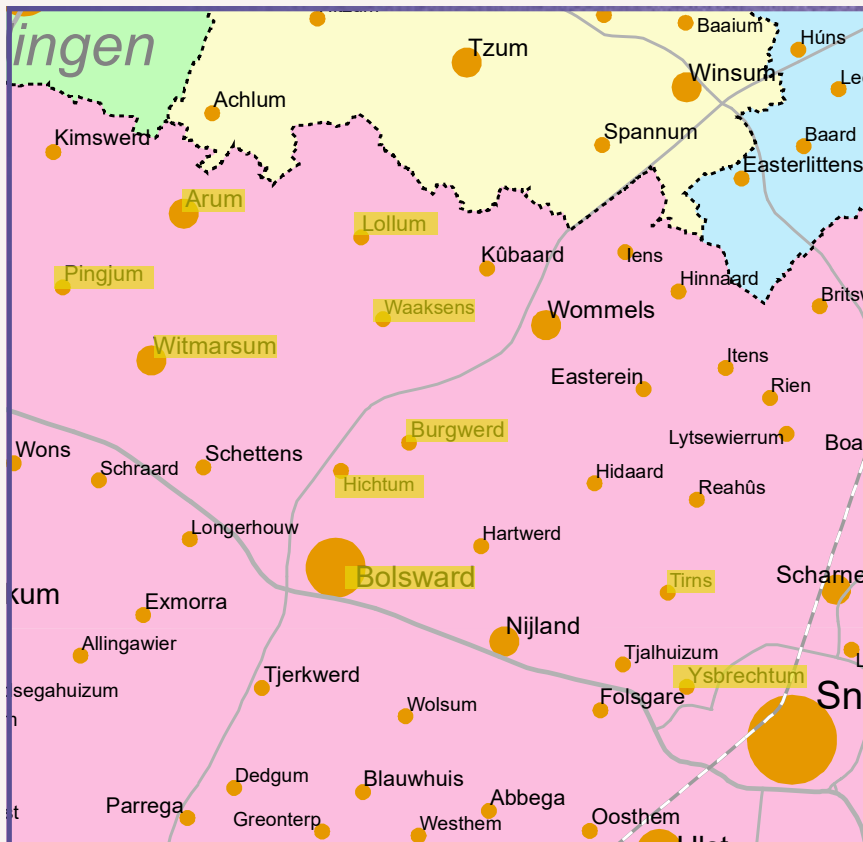

TSJERKEPAAD 2023

Kunst- en muziekroutes

In de regio Noordwest-Fryslân

Rondje Bolsward

Deze route begint in de Martinikerk in Bolsward en voert langs de doopsgezinde kerk in die stad, de Johanneskerk in Exmorra, de Koepelkerk en de doopsgezinde kerk in Witmarsum, de Victoriuserk en het doopsgezinde schuilkerkje in Pingjum, de Lambertuserk in Arum, de Hubertuserk in Lollum, de Thomaskerk in Waaksens, de Johanneskerk in Burgwerd en de kerken van Hichtum, Tjirns en Ysbrechtum

Kunst in de Martinikerk: Christus in Gethsemané

Wanneer je de zware beslagen deuren van de Martinikerk gepasseerd bent, de koelte en de grootsheid op je in laat werken, komt de rust. Het leven, de beweging van alle dag, staat stil en je kan jezelf verheffen en/of bij jezelf landen, wanneer je dit wilt. In dit alles is er de ontmoeting met de eeuwen. Het sierwerk, het prachtige snijwerk van de koorbanken, de preekstoel, alles prijst God door de eeuwen heen. Soms zijn er orgelbespelingen op het bijzondere Hinszorgel. Kijk voor de actuele speellijst op hinszorgelbolsward.nl.

De zomerexpositie van schilder-, vilt- en naaldkunst gemaakt door gemeenteleden geeft een hedendaags beeld van natuur en liefde weer. Exponenten zijn o.a. Rommy Soepboer (pastelkrijt) en Japke Mulder-Postma (fijnschilder).

Stap binnen in de sacristie, ervaar een 'klooster'-moment, ontsteek een gedachteniskaars in het stiltecentrum. Struin door de boekenkasten, laat u inspireren door onze wereld van kerk en gemeente zijn. Hartelijk welkom in onze Martinikerk!

Protestantse kerk

Groot Kerkhof 26, Bolsward

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur. En ook van 1 mei t/m 29 september: maandag t/m vrijdag van 10.00 - 16.00 uur.

Doopsgezinde kerk Bolsward

Landschapsschilder Michiel Galama exposeert in de doopsgezinde kerk van Bolsward.

Doopsgezinde kerk

Skilwyk 29, Bolsward

Open tijdens Tsjerkepaad op 22 juli, 5 en 19 augustus en 2 september, van 13.30 - 17.00 uur. En op 9 september vanwege Open Monumentendag van 10.00 tot 17.00 uur.

Johannes de Doperkerk Exmorra

In de Johannes de Doperkerk zijn regelmatig orgelbespelingen, kinderen kunnen verf en een paneeltje krijgen om een portret van de kerk te schilderen.

Protestantse kerk

Dorpsstraat 66, Exmorra

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur.

Witmarsum en Pingjum

Koepelkerk, Kerkplein 2 Witmarsum

DG Kerk, Arumerweg 38, Witmarsum

DG Kerk, Greate Buorren 28, Pingjum

Victoriuserk, Gr. Buorren 8, Pingjum

Witmarsum en Pingjum zijn verbonden door het landschap: de voormalige Marneslenk en de Gouden Halsbân. Bovendien delen ze het verhaal van Menno Simons en de doperse beweging. De verschillende kerken vertellen het verhaal van het landschap en de geschiedenis.

Koepelkerk Witmarsum: tentoonstelling Menno Nu. Toren beklimmen op 15 juli en 5 augustus en 2 september. Orgelspel: 29 juli, 19 augustus en 2 september. Muziek in de Koepelkerk en doopsgezinde kerk: 15 juli een trio blokfluit, cello, piano; 22 juli saxofoonkwartet. Doopsgezinde kerk: wekelijks

wisselende tentoonstelling van lokale kunstenaars. Gesloten op 2 september.

Schuilkerkje Pingjum: tentoonstelling Pietie Buijs. Er zijn diverse wand- en fietsroutes in de kerken verkrijgbaar. Tot eind augustus kunt u het graan Red Turkey Wheat op het veld zien rijpen.

In de Victoriuserk wordt tijdens Tsjerkepaad en ook op de zaterdagen in september tijdens de Landschapstriënnale de film *Pionier* vertoond, om 16.00 uur. De film gaat over een actueel thema: Wat en hoe moet de boer vandaag kiezen? De toegang is vrij, een vrijwillige bijdrage is welkom.

Lambertuskerk Arum

In de Lambertuskerk zijn regelmatig orgelbespelingen. Ook is er een expositie van schilderijen gemaakt door leden van vrouwenvereniging Mei inoar ien, o.l.v. kunstschilder Louis Hagen uit Arum. Verder zijn er graftrommels te bekijken.

Protestantse kerk

Sytzamazeweg 46, Arum

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur, behalve op 29 juli.

Kerken van Lollum en Waaksens

Hubertustsjerke, Kerkstraat 1, Lollum

In de Thomastsjerke in Waaksens kan gespeeld worden op het Van Damorgel uit 1910. Er moet wel iemand lucht pompen. Het orgel in de Hubertustsjerke in Lollum is helaas niet in gebruik. Het moet gerestaureerd worden.

Thomastsjerke, Buorren 9, Waaksens

Protestantse kerken

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur.

Burgwerd en Hichtum

Johanneskerk, Kerkhof 1, Burgwerd

Schwartzbergweg 5, Hichtum

De kerken van Burgwerd en Hichtum zijn alle zaterdagen tijdens Tsjerkepaad open, van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur.

In Burgwerd zijn realistische schilderijen over de natuur van Annemarie Zijsling te zien.

In Hichtum beeldhouwwerk van Ant Bootsma - van der Burg. In beide kerken zijn regelmatig orgelbespelingen

Landschapstriënnale 2023

In 2023 worden onder de titel DYNAMISCHE WADDENDELTA de schijnwerpers gezet op de Waddenkust van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen. De ambitie van [L]2023 is om een robuust klimaatbestendig raamwerk als oost-westverbinding langs het Werelderfgoed te ontwikkelen met als doel om een aantrekkelijk en beleefbare kustzone te creëren voor een groot publiek van zowel bewoners als bezoekers.

Het grootste deel van de activiteiten van de Landschapstriënnale vindt plaats in de septembermaand. Tsjerkepaad is één van de partners van [L]2023 en werkt met name mee aan het programma 'Waddendorpen' over leefbaarheid. Onder de noemer 'Kerken als ontmoetingsplaats' komen er verschillende activiteiten in lokale kerken.

Houd voor de programmering de site landschapstriennale.com in de gaten.

De kerk van Tirns

Meer dan 300 jaar staat het kerkje er al. Op het terpje in Tirns. Eenvoudig van uiterlijk, maar een bijzonder nuttig en mooi onderdeel van het dorp. Door de liefdevolle zorgen van koster Jan Wierstra staat binnen en buiten alles er piekfijn bij. Vanwege de fototentoonstelling in het kader van Tsjerkepaad is het extra aantrekkelijk om nu even binnen te kijken. In de vitrine liggen allerlei voorwerpen die rond het klooster Thabor zijn opgegraven. Sla een van de oude bijbels eens open. Ze zijn, na omzwervingen,

onlangs teruggekeerd in Tirns. De rust van het gebouw nodigt uit tot een moment van bezinning. Laat u verwennen door de gastheer of -vrouw met koffie of thee. Maar geniet bovenal van de foto's gemaakt door Baukje Bosma. Zij zet met haar foto's de tijd even stil op bijzondere momenten. Behalve landschappen en natuur fotografeert zij kinderen, families en groepen, buiten of in de studio. Alles vangt zij in beelden. Nieuw, ontroerend en heel bijzonder in haar werk is de newborn - fotografie.

Protestantse kerk

Terpstrjitte 14, Tirns

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur,

De kerk van Ysbrechtum

Een kerk met een verrassend mooi interieur. Het grafmonument en rouwborden van de families Burmania en Rengers vallen direct op. Zij bewoonden het kasteeltje van Ysbrechtum, Epema State.

In de kerk pronken foto's van Hanno Elzinga. Voor hem is fotograferen ook genieten van het Friese platteland. Van de ruimte, het weer en de reuring van de seizoenen. 'Drie keer trappen en ik fiets het dorp uit. Wat een contrast met de haast, hectiek, files, werkdruk en beklemmende steden. Het is een uitdaging om via de camera een andere dimensie toe te voegen. In deze omgeving vind je altijd wel een onderwerp of net die andere invalshoek.' De expositie van Hanno Elzinga in is van 1 t/m 22 juli.

Van 29 juli tot en met 19 augustus exposeert Ellen Fortuin met haar van vilt (wol) gemaakte kleurrijke schilderijen. Van 26 augustus tot en met 9 september exposeert Henk Alberts met zijn schilderijen van alledaagse taferelen.

Protestantse kerk

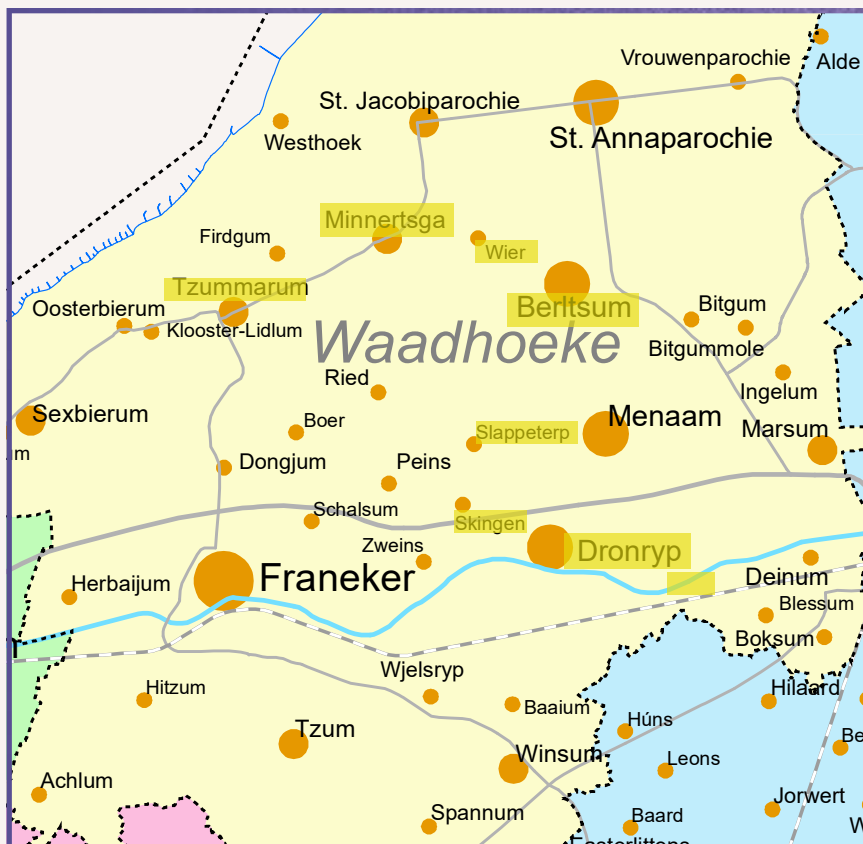
Tsjerkepaed 1, Ysbrechtum

Open tijdens Tsjerkepaed, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur, op 9 september zelfs vanaf 10.00 uur.

Tevens op 19 september van 13.30 tot 17.00 uur

Rondje Berltsum

Deze route begint bij de Koepelkerk in Berltsum en voert langs de doopsgezinde kerk in dat dorp, d' Alde Wite in Dronryp, de Stevenskerk in Skingen, de Dionysiuskerk in Slappeterp, de Meinardskerk in Minnertsga, de Theater Tsjerke in Wier en de Sint Martinuskerk in Tzummarum.

Koepelkerk Berltsum

Het bijzondere Mittenreither-orgel (1780) kan door organisten die als gast komen worden bespeeld. De Koepelkerk doet mee aan de Landschapstriënnale met filmdagen in september.

Protestantse kerk

Tsjerkestrjitte 2, Berltsum

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur.

Vermaning Berltsum

De Vrienden van Vermaning nodigen iedereen uit om op Open Monumentendag aanwezig te zijn. Hoog gekwalificeerde muzikanten, lokaal en regionaal, jong en vitaal laten onder andere het rijksmonumentale Van Dam-orgel klinken. Ook kunt u naar 'Nota Feliz' luisteren en op de piano speelt Tjeerd Lont. Om 17.00 uur worden de Mennonites feestelijk begroet met orgelmuziek door Dirk Norbruis bij binnenkomst. De Mennonieten komen al vanaf 1970 bij gastgezinnen in Berltsum. Iedereen kan tussen de muziek door genieten van gratis koffie/thee op het terras of in de Mennozaal.

Doopsgezinde kerk

Vermaningstrjitte 3, Berltsum

Open op zaterdag 9 september van 12.30-17.30 uur, i.c.m. Open Monumentendag en ontvangst van Mennonieten uit Canada en de Verenigde Staten.

d' Alde Wite, Dronryp

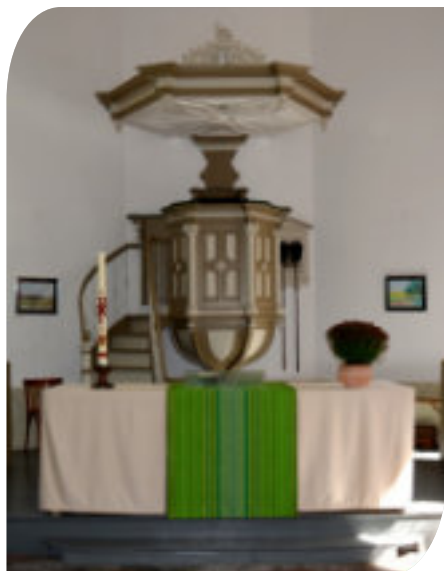
In d' Alde Wite (Salviuskerk) is tijdens Tsjerkepaad elke middag meestal om 15.00 uur orgelmuziek te horen en tijdens de twee zaterdagen van Oargelpaad ook op andere momenten. Het Compagnons Consort komt zaterdagmiddag 12 augustus.

Protestantse kerk

Tsjerkebuorren 1, Dronryp

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur

De kerken van Skingen en Slappeterp

De Stevenskerk in Skingen en de Dionysiuskerk zijn in juli en augustus alle dagen open (zonder gastvrouwen en -heren) van 9.00 tot 17.00 uur.

In de kerk van Slappeterp is een keramiekexpositie. In de kerk van Skingen is een fotoexpositie van Fotokring de Zoeker.

Protestantse kerken

< Buorren 29, Skingen
Menamerdyk 3, Slappeterp >

Meinardskerk Minnertsga

Doorlopend is een film te zien over de dakbedekking van de kerk. Eind 2022 zijn de leistenen vervangen. In de film wordt getoond hoe dat in zijn werk ging. De film is op het Europese documentairefestival vertoond. Kinderen hebben op de oude leistenen geschilderd en getekend. Ook dit is te zien.

Protestantse kerk

Meinardswei 3, Minnertsga. Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur

Ioannis Theater Tsjerke Wier

Tijdens Tsjerkepaad heeft Wier, behalve bezichtiging van de kerk en het astronomisch uurwerk aan de toren, een heel bijzondere expositie: Krikke's Kunst uit Kringloop. Thijmen Krikke komt graag in de kringloopwinkel. Hij is niet op zoek naar spullen met een stekker of vintage maar heeft een scherp oog voor kunst! Inmiddels zijn deze kringloopgelukjes niet onopgemerkt gebleven. Zo uitgebreid is zijn verzameling inmiddels, dat hij toe is aan zijn vijfde expositie in Fryslân. Thijmen toont zijn kringloopkunst in een evenwichtige compositie. Zeefdrukken, aquarellen, keramiek

en objecten van verschillende materialen. Laat je verrassen en inspireren door zijn gevonden kringloopgeluk.

Combineer je bezoek met een tochtje naar de sterrenhevel/sterrewier in de nabijgelegen nachttuin Lauta. Op deze kleine terp kun je de stand van de sterren aflezen, op welke datum dan ook.

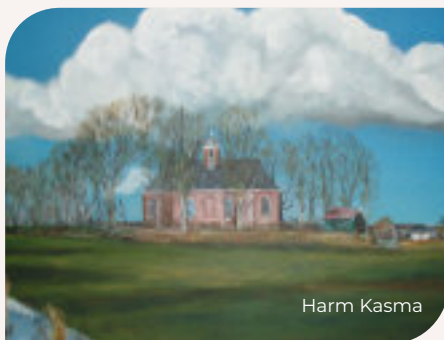
Theaterkerk

Lautawei 3A, Wier

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag in juli en augustus van 13.30 - 17.00 uur

Sint Martinuskerk Tzummarum

De Sint Martinuskerk heeft dit jaar een expositie van dorpsgenoot Harm Kasma. Op 29 en 29 augustus is het Oargelpaad en wordt het orgel bespeeld. Gasten mogen ook op het orgel spelen. Harm Kasma speelt met een paar vrienden in een groepje en zal ook eens optreden.

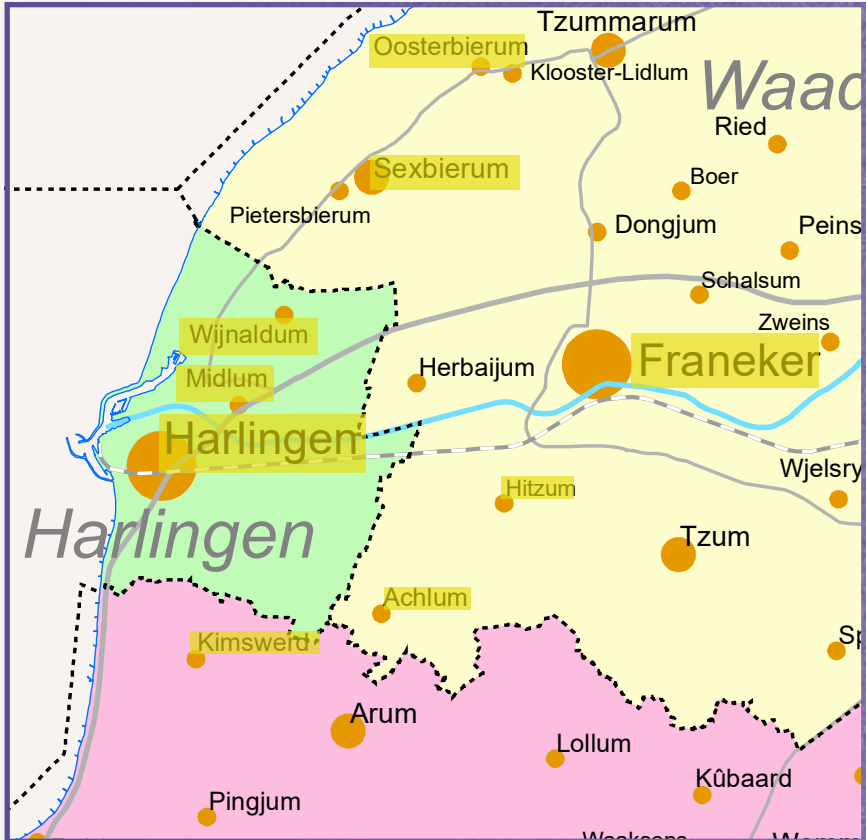
Protestantse kerk

Tsjerkepaed 1, Tzummarum

Open tijdens Tsjerkepaed, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur

Rondje Harlingen

Deze route begint bij de Grote Kerk in Harlingen en voert langs rooms-katholieke kerk in die stad, de Martinikerk in Franeker, de Sint Joris Tsjerke in Oosterbierum, de Sixtuskerk in Sexbierum, de Andreaskerk in Wijnaldum en de Nicolaaskerk in Midlum

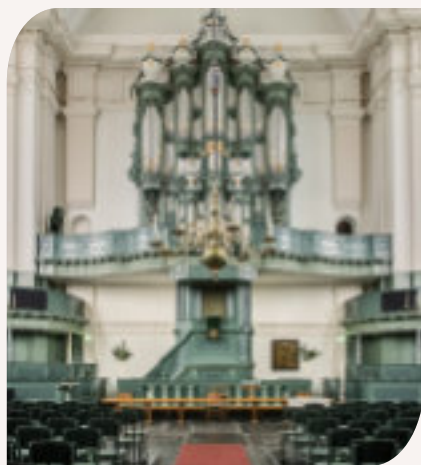
Grote Kerk Harlingen

In de Grote Kerk van Harlingen is iedere zaterdag een muziekprogramma met diverse instrumentalisten.

Protestantse kerk

Kerkpad 3, Harlingen

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur.

Sint Michaëlkerk Harlingen

In de doopkapel is een permanente expositie van kunstwerken van Jan Murk de Vries (1919-2015). De kunstwerken worden regelmatig gewisseld. Er is ook een boek beschikbaar dat is samengesteld naar aanleiding van de expositie in Obe (Leeuwarden) eind 2019: *ûneinige beweging*.

Rooms-katholieke kerk

Zuiderhaven 75, Harlingen

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur.

Bayke de Vries CC BY-SA 3.0

Martinikerk Franeker

De zomertentoonstelling in de Martinikerk in Franeker gaat over spirituele kunst tussen traditie en moderniteit met werken van Elena Steinke en Larissa Strunowa-Lübke. Zij werken vaak samen in hun ateliers in het Duitse Nord Friesland. Beiden zijn actief lid van de Beroepsvereniging van Beeldend Kunstenaars van Duitsland (BBK) en ze zijn in

Protestantse kerk

Breedplaats 2, Franeker

Dagelijks open in de periode 29 april – 27 augustus 2023,
maandag : 14.00 - 17.00 uur en
dinsdag t/m zaterdag: 11.00 – 17.00
uur

binnen- en buitenland bekend met hun werken. In hun werk vindt elke kunstenaar haar eigen weg naar persoonlijke ruimte en ontwerp, zonder de aanspraak op de intellectuele inhoud in het werk uit het oog te verliezen. Larissa Strunowa-Lübke over haar werk: 'Het creatieproces is een dialoog, de verheldering van een vraag tussen mij en iets hogers. Het voltooide beeld is dan het antwoord op tijdloze vragen.'

De werken van Elena Steinke vertellen heel verschillende verhalen, die zich ergens in de uitgestrekte, emotionele kosmos bevinden tussen het diepste verdriet en de grootste vreugde. Het belangrijkste, terugkerende hoofdmotief is het komen en gaan, de eeuwige cyclus van worden en vergaan, waarin het oude wordt weggehaald om het nieuwe te produceren. Tussen geboorte en dood ligt de volheid van het leven met dezelfde vragen. Het zijn haar eigen, zeer persoonlijke gevoelens die in haar werken tot uitdrukking komen, maar tegelijkertijd zijn ze universeel en globaal. De kerktentoonstelling is een gevarieerde selectie van schilderijen, grafiek, schetsboeken en keramische objecten.

Laurentiuskerk Kimsward

In de kerk van Kimsward is kunst te zien van Meindert Bijlsma: *Wa't sjen kin, fynt wat*. Dit zijn beelden gemaakt van aangespoeld hout en wortelhout uit het bos. Sjoukje Tijssen exposeert beschilderde Friese witjes met de mooiste taferelen en decors. Al eeuwen worden de Friese witjes lang de Waddenkust gemaakt. De zeeklei leende zich goed voor de witte tegel, vaak rijk beschilderd. In Kimsward wordt dit ambacht nog steeds beoefend.

Protestantse kerk

Greate Pierwei 11, Kimsward

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur en ook nog op de overige zaterdagen van september

De kerken van Achlum en Hitzum

In de kerk van Achlum is bijna alle zaterdagen een organist aanwezig en ook iemand die veel over de kerk weet te vertellen. Op 22 juli en 19 augustus, 14.00 uur, is het ook mogelijk een rondleiding door het dorp te krijgen (ca. 1 uur) met een gids die vertelt over de bijzonderheden, zoals het beschermd dorpsgezicht en de grondleggers van brandverzekering Achlum, die uitgroeide tot Achmea.

In de kerk van Hitzum vinden ook orgelbespelingen plaats.

Protestantse kerken

De Terp 1, Achlum en Hoofdweg 3, Hitzum

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur, wellicht nog langer in september

Sint Joris Tsjerke Oosterbierum

Tentoonstelling van viltkunst van Lia Smid van de Hoarnestreek. Zij maakt de mooiste dingen, geïnspireerd door de natuur, en dan vooral de vergankelijkheid en verstillings. Zelf zegt ze het zo: 'Viltten betekent voor mij kijken, voelen, afstemmen op mijn eigen energie en emotie van die dag. Kleuren met elkaar mengen, lijnen volgen en zo met volle aandacht beginnen aan een uniek object of een schilderij.'

Haar kunstwerken passen prachtig in het oude interieur van de kerk. Al vanaf de dertiende eeuw wordt binnen de muren immers al gedoopt, getrouwd, belijdenis gedaan, gevierd en ook begraven. We voelen de vergankelijkheid maar vieren ook het leven.

Protestantse kerk

Haerdawei 1, Oosterbierum

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur

Sixtuskerk Sexbierum

In de Sixtuskerk is een expositie te zien van fotografe Diety Runia (1953). Zij is al van jongs af creatief bezig, maakte achtereenvolgens: poppen, tekeningen, schilderijen en beelden. De laatste tien jaar is daar de fotografie bij gekomen. Ze onderzoekt de vele mogelijkheden

die dit medium biedt. Haar voorkeur gaat uit naar de zwart-witfoto. Volgens Diety zit in een goede foto altijd een verhaal verstopt. Aan de kijker de taak om dat verborgen verhaal te ontdekken.

Protestantse Kerk

Tsjerkepaed 1, Sexbierum

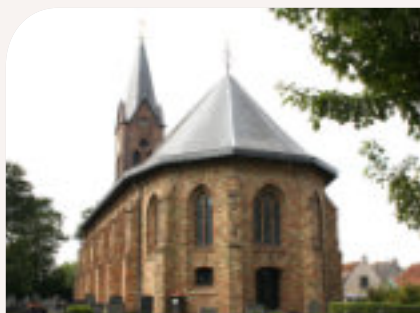
Open tijdens Tsjerkepaed, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur

Wijnaldum en Midlum

Nicolaaskerk, Kerkstraat 1, Midlum

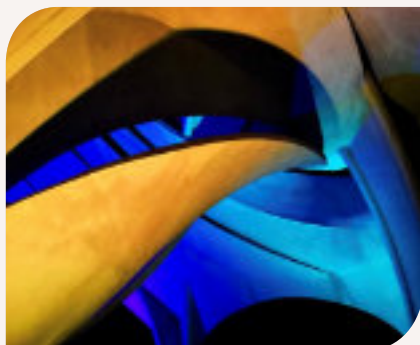
Andreaskerk, Tsjerkepaad 1, Wijnaldum

In de Nicolaaskerk in Midlum en de Andreaskerk in Wijnaldum is de expositie 'Buiten Beeld' te zien, met een verrassende kijk op kunst in de openbare ruimte. Overal in Harlingen, Midlum en Wijnaldum is kunst in de openbare ruimte te vinden, maar vaak lopen we daaraan voorbij zonder deze echt op te merken. De gemeente Harlingen heeft een wandelroute langs een deel van deze werken gemaakt. De route is te vinden via de website 'Harlingen welkom aan Zee'.

Om de beelden in de openbare ruimte extra onder de aandacht van het publiek te brengen, heeft een aantal kunstenaars een vrije

verwerking van een (of meerdere) van deze beelden gemaakt.

Het gaat om zeer diverse werken, van schilderijen, keramiek, sieraden en foto's tot schilderijen en gedichten.

Hendrik Dijk, 'We love you, Frank'

Protestantse kerken

Open tijdens Tsjerkepaad, iedere zaterdagmiddag van 1 juli t/m 9 september van 13.30 - 17.00 uur

20
23

DYNAMISCHE
WADDENDelta

landschapstriënnale

Deze uitgave van Stichting Tsjerkepaad is mogelijk gemaakt
door de Landschapstriënnale 2023

Samenstelling: Gerrit Groeneveld Vormgeving: Arjen Bakker